

NAPREJ

Glasiló jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Oredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Franciškanova ulica št. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Marečnina: po pošti s dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrt leta K 10.50, za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 48, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inzerati: Enostopna petil vrstica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglasi in poslane vrstice po 60 v; večkratne objave po dogovorn primeren popust.

Reklamacije za list se poštnine proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Ministrstvo države SHS.

Belgrad, 15. decembra. (Lj. k. u.) Danes je bil dosežen sporazum med vsemi strankami. Sestavljeno je prvo ministrstvo države SHS. Kabinet obstoji iz ministrskega predsednika, njegovega namestnika ter 16 resortnih ministrov. Ministrstvo je sestavljeno takole: Ministrski predsednik Nikola Pašić; predsednikov namestnik: dr. Anton Korošec; minister za zunanje stvari: dr. Ante Trumbić; minister za notranje stvari: Svetozar Pribičević; minister za narodno obrambo: general Rašić; finance: Protić; prosveta: Ljuba Davidović; pravosodje: dr. Marko Tripković; verstvo: dr. Joso Sunarić; poljedelstvo, rudarstvo in gozdarstvo: dr. Živko Petričić; trgovina in obrt: dr. Božo Veljković; socialna politika: Vitomir Korać; železnice: inž. Vulović; javna dela: Miloš Kapetanović; prehrana in prehodno gospodarstvo: Miloje Jovanović, minister za konstituanto in za izenačenje zakonov: dr. Albert Kramer; pošta in brzojav: dr. Lukinić. Ministrstvo za narodno zdravstvo še ni zasedeno. Imenovan bo musliman iz Bosne. V kabinetu so zastopane vse politične stranke v Jugoslaviji, in sicer hrv.-srbska koalicija z dvema ministroma, stranka prava in socialni demokrati z enim. Narodna zajednica v Bosni z enim, muslimani z enim, Slovenska ljudska stranka z enim, Jugoslovanska demokratična stranka z enim ministrom. Stranke bivše kraljevine Srbije so zastopane: Staroradikalci z štirimi, mladoradikalci z dvema, nacionalisti (liberalci) z enim, naprednjaki z enim in radikalni desidenti z enim ministrom.

Zgovorna proslava.

Prihod italijanskih čet v tržaško mesto je zdrobil kakor v čudežu, verige stoletnega suženstva in odprl na stečaj duri dolgo zatajevanim željam in ideologijam italijanskega irredentizma. Zanje, za italijanske nacionalce, je napolnila pomlad politične in miselne svobode. Raztrgala je vezi stare suženske morale in sedaj moli v dan vse, kar ni moglo v habsburškem robstvu strohneti. Kar je bilo v suženstvu prepovedano, je sedaj dovoljeno in . . . zapovedano. Kar je bilo prej greh in zločin, je sedaj čast in ponos. Bivši veleizdajalci so postali narodni heroji. Slike oseb, ki so bile svojčas v smrt na vešalah obsojene, je obdalo ljudstvo z mavričnim sijajem narodnih mučnikov. Odrešeni irredentizem nim zahteva zadoščena in ga je dobil ofiциelno od italijanske kraljeve oblasti. Morala močnejšega, morala zmagovalca. Kako je na svetu vse le relativno!

Leta 1882. je avstrijska oblast obsodila v smrt na vešalah mladega tržaškega dijaka Oberdanká. Prihájal je iz Italije z namenom, da konča življenje tedaj v Trstu se nahajočemu avstrijskemu despotu Francu Jožeju. Poleg slavnosti, ki so se prirejale v Trstu nositelju avstrijske krone, naj bi govoril Trst tudi besede sovraštva. Med cvetje, s katerim so Tržačani obsipavali predzadnjega habsburškega cesarja, je nameraval vreči Oberdank par železnih hrušk napolnjenih s smrtonosnimi snovmi. Svojega namena ni mogel Oberdank izvršiti. Avstrijska policija ga je aretirala, kmalu, ko je prestopil avstrijsko mejo pri Korminu. Tirala ga je pred svoje sodišče, pred katerim je Oberdank svoj namen izpovedal in njegova izpoved mu je ugladila pot do vešal. To je bilo pred 36. leti na dvorišču tržaške velike vojašnice. Kraj, kjer je Oberdank zavpil poslednjič svoj živijo Italiji in daroval svojemu idealu svoj poslednji izdih v objemu avstrijskega rabeljina, je danes po 36. letih, okrašen s cvetjem in trg pred vojašnico nosi ime: Piazza Oberdank. Italijanska vlada počašča v imenu svojega italijanskega kralja njega, ki je žrtvoval kot mučenik svoji ideji sebe, ker se mu ni posrečilo žrtvovati življenja avstrijskega kolege Savojske dinastije.

Ampak, počaščenje je še premalo. Ideja mučeniškega irredentizma ni še odplačana. 20. t. m. poteče obletnica Oberdankove smrti. V ta namen se pripravlja večja, veličastnejša proslava, katere se udeleži tudi italijanski poet Gabriele D'Annunzio. Ta poslednji naj govori, v svojem pesniškem poletu čast in slavo mučniku, on sam, kralj italijanskih poetov, naj splete Oberdanku pesniški venec mučeniške slave. Vrše se priprave in tako se bo zgodilo.

Tako se bo zgodilo 20. t. m. Oberdanku. In zakaj samo njemu?

Oberdank je imel svoje politično prepričanje in svojo narodno idejo. V nosilec avstrijske krone je videl poglavitno zapreko pri delu za uresničenje svojih narodnih idej. Od tod se je porodila v njem misel izčistiti pot, iztrebiti s poti zapreko. Kaj da ni mislil Oberdank enako, kakor Caserio, ki je iztrebil s svoje poti francoskega republikanskega predsednika? Kaj ni narekovala libertarna ideologija enakega sredstva, enakega postopanja, ko je izprožila v roki anarhista Brescija v Monzi tri strele iz samokresa in končala življenje Humberta, očetu sedanjega italijanskega kralja? Kaj ni vodila enaka logika v mišljenju in postopanju vse one nesrečne žrtve anarhistične teroristične ideologije, ki so jo zasledovale vse evropske dinastije, vse evropske vlade z železno pestjo svojih organov? Ideja je ideja in mi ne verjame, da je roka, ki troši smrt med člani evropskih dinastij, v imenu anarhije manj ali več zločinska od roke, ki troši enako smrt v imenu narodne ideje, v imenu narodnega ujedinjenja. In ne verjame, da bi bili večji zločinci od Oberdanka oni nešteti, neštevilni heroji, ki riskirajo svoje življenje v trdem boju za resnično splo-

šno svobodo, v imenu gospodarske in socialne enakopravnosti. Tega ne verjame in ne bomo tega nikdar verjeli. Narodni rob je stegnil roko po morilnem orožju, da reši svoji domovini kar je smatral, da je njeno. Gospodarski in socialni suženj sega še sam po orožju, o katerem misli, da si z njim pribori svobodo in življenje. Kolo življenja se vrti neprenehoma. Včerajšnji zločinci so današnji mučeniški. Italijanski kralj proslavlja danes spomin idealista, ki je hotel končati življenje avstrijskemu cesarju. On, italijanski kralj in njegovi nacionalci so že dosegli to pravico. A kedaj, kedaj pride vrsta na Vas, žrtve najvišjih idealov bratstva, enakosti in svobode, na Vas, ki niste segli niti po morilnem orožju, po katerem so segli naši gospodarji, da vas store ne več nevarne? Kedaj bo dano še nam veselje, da smemo počastiti in proslaviti Vas, naši predbojevniki, Vas, mučeniški revnih in zatiranih? Kedaj bomo smeli še mi obdati vaše slike z avreolo mavričnega sijaja, in bomo smeli brez strahu in brez sramu zaklicati vsemu svetu v obraz: Naši ste. Iz naših vrst izhajate, za nas ste se borili, za nas ste trpeli mučeništvo.

Kdaj bomo to dosegli?

I. r.

Srbi in mi.

G. dr. Janko Leskovec piše v nastopnem članku o Srbih med drugim naslednje:

S sklepom Narodnega veča v Zagrebu z dne 24. listopada t. l. so izrekli narodni zastopniki jugoslovanskega ozemlja bivše Avstro-Ogrske, da se združijo s Srbijo in Črnogoro v enotno edinstveno državo. In s pritrilnim odgovorom srbskega prestolonaslednika je velika Jugoslavija meso postala.

Omenjeni sklep je po nepotrebnem vzbudil razburjenje in vznemirjenje. Nepoučeni ljudje so se menda celo bali, da s tem sklepom preneha naše delovanje na literarnem in kulturnem polju, da bo slovenščina odpravljena iz šole in podobno. Vse to je docela neutemeljeno.

Vsa ta bojazen izvira iz tega, ker mi Srbov prav nič ne poznamo, ker ves naš nazor o Srbih izhaja iz one duševne hrane, ki so nam jo podajali zastopniki bivše Avstro-Ogrske v dobi pred in zlasti med svetovno vojno.

Ni se čuditi, da naše ljudstvo Srbov iz kraljevine in Črnogore prav nič ne pozna. Ves čas je stalo pod uplivom Srbom sovražnih elementov, ločile so ga od njih državne meje in poleg tega je korumpirano nemško časnikiarstvo delovalo z vso silo na odtujitev tako, da so nazoni razširjeni med našim narodom o Srbih naravnost gorostasni.

Ni zameriti, da tudi srbsko preprosto ljudstvo o nas ni poučeno in da nas je zamenjavalo

LISTEK.

CHARLES BAUDELAIRE:

Lepa Doroteja.

Solnce tlači mesto s svojo strašno pripeko, pesek jemlje pogled in morje je podobno zrcalu. Omamljeni svet se grudi utrujen na tla in počiva v pokoju, ki je nekakšna sladka smrt, v kateri okuša speči človek v polsnu radosti svojega razpadanja.

Medtem koraka Doroteja, močna in ponosna kakor solnce, koraka po izumrli cesti, edino živo bitje ob tej uri pod neizmerno nebesno modrino. Njena črna senca se ostro loči od svetlobe.

Tako koraka in svoj vitki stas rahlo ziblje na širokih kolkih. Svetlordeča, ozka svilena obleka se ji živo odraža od temne kože in tesno objemlje visoko postavo, otlí križ in okrogle drsi.

Rdeči solnčnik, ki prepušča svetlobo, meče na zagorelo obličje krvavo šminko.

Zavoljo težkih bujnih, modročrnilni las je glava nagnjena nazaj in ji daje visckostno in le-

nobno zunanost. V malih ušesih skrivnostno šepetajo težki tlani.

Časih dvigne morski veter njeno ščebetajoče krilo in razkrije nje krasno, migljajočo nogo; in stopalo, podobno stopalom boginj, mramornili boginj, ki jih hrani Evropa v muzejih, riše zvesto svojo podobo v drobčkani pesek. Kaj i Doroteja je tako zelo koketna, da veselje, ki ga čuti, kadar jo občudujejo, prevladuje ponos osvobojenke, in zategadelj hodi bosa četudi je svobodna.

Tako stopa po cesti, polna harmonije, srečna, da živi, in s čistim smehljajem, kot bi v daljavi daljavi zrla zrcalo, ki odseva njeno hojo in lepoto.

Kakšna čarobna sila je neki povzročila, da hodi lena, kakor bronasta soha lepa in kakor bronasta mrzla Doroteja ob tej uri po bleščeči cesti, ko celo psi bolestno cvilijo zavoljo solnčne žege?

Čemu je neki zapustila svojo koketno urejeno kočico, iz katere je z rožami in rogožinami napravila tako poceni popoln budoarček in v katerem ji tako silno ugaja, kadar se češe, kadi in da pahljati, ali kadar se gleda v zrcalu velikih

peresnih pahljač, med tem ko morje, sto korakov odtod udarja na obalo in s svojo silno ter monotono pesmijo spremlja njene nejasne sanje in med tem ko ji železni lonec, v katerem se kuha riževa juha z rakovicami in z žafranom, pošilja z dvorišča svoje budilne vonjave?

Morda ima sestanek z mladim častnikom, ki je bil na daljnih obrežjih slišal pajdaše govoriti o sloveči Doroteji. Brez dvoma ga ona, preprosto bitje poprosi, naj ji opiše operni bal, in ga vpraša, če gre lahko bosa tja, kakor k nedeljskim plesom, pri katerih se celo stare zantorke opijanijo veselja in pobesne; in potem še, če se v Parizu lepe gospe vse lepše mimo nje.

Dorotejo vsi občudujejo, in vsi se ji laskajo in popolnoma bi bila srečna, ako bi ne bila prisiljena, kopiciti piaster na piaster, da odkupi svoje sestrico, ki ji je menda enajst let in ki je že tako zelo razumna in tako zelo lepa. Nečvorno se ji posreči, dobri Doroteji; otrokov gospodar je preskop, da bi razumel drugačno lepoto nego lepoto tolarjev!

Prevel Emka. —

in identificiralo z Nemci in Madjari, z eno besedo, da nas je smatralo za sovražne Švabe. Preveč so Srbi pretrpeli s strani habsburške monarhije.

Velika sramota pa je, da naša inteligenca tako malo pozna Srbijo in Srbe sploh. V tem oziru nas Srbi skozi in skozi prekašajo. Mnogo jih je prihajalo v naše kraje in niso se mogli načuditi lepoti naše zemlje in dosti vzljubiti pridnega in nadarjenega našega ljudstva. Ko bi se mi tako bavili s srbskimi zadevami, kakor so se oni z našimi, bi bila vsa nespornost, da je davno odstranjena in poznali bi se in spoznali, da smo si v mnogo ozirih podobni kakor brat bratu.

Spoznavanje je torej nujno potrebno; ne samo to, kljub sto- in stoletnemu trpljenju pod turškim jarmom so nam Srbi v mnogih ozirih najlepši vzgled. V prvi vrsti občudujemo njih svobodoljubnost. Ta pojem je pri nas naravnost neznan; nad tisočletno suženjstvo nas je tako moralno pokvarilo, da se z mislijo svobode niti prav sprijazniti ne moremo; kot pravi hlapci Jernej smo se čisto navadili in sprijaznili s svojo podložnostjo. Srbi so nam vzor domovinske ljubezni — dokaz osvoboditev od turškega jarma, ki so jo izvedli sami, in sedanja vojska. Srb je po svojem prepričanju, v bistvu in uredbah popolen demokrat; v Srbiji nimajo ne plemstva, ne privilegijev, ne naslovov. Pijanstvo, ta gnusna razvada in strast naših ljudi je v Srbiji neznana prikazen; tudi ob največjih slavnostih odhajajo ljudje trezni, do ekscesov v pijanosti ne pride nikoli. Prisostvoval sem leta 1913. shodu mladoradikalnega dijaštva v Belgradu — vršil se je v mlekarni, nikdo ni zavžil niti kapljice alkohola, pač pa se je pilo mleko. Srbski oficirji so skoro brez izjeme abstinenti, zlasti mlajši. In zdaj primerjajte s temi dejstvi naše razvade, ter žal, opravičeno mnenje, da ni mogoče vzbuditi niti narodnega navdušenja, niti najmanjše požrtvovalnosti, če ga človek nima pošteno pod kapo. Saj se mladina gnusno baha s tem, kdo je druge premagal s tem, da je požrl in posušil več vina.

Za kmečko prebivalstvo je Srbija raj. Vsa moč in sila srbske države je sezidana na krepkem in zdravem kmečkem stanu na posestvih srednje velikosti. Veleposestev tam doli ni. Srbska vlada skrbno čuva nad tem, da se posestva ne razkosajo; prepovedano je prodati toliko posestva, da bi kmečka družina ne mogla iz zemljišča živeti; tudi zadolžitvi so stavljene gotove meje. Celega posestva nikdar ni dovoljeno eksekutivno prodati; če se prav spominjam, mora kmetu ostati vsaj polovica prvotno dodeljenega posestva. Ker je vsled teh zakonitih naredb hipotečni oz. melijoračni kredit nekoliko omejen, je država organizirala ustanovitev velike hipotečne banke z nazivom: »Uprava fondova«, ki omogoča poljedelcem primeren kredit, ne da bi se jim bilo treba zadolžiti pod neugodnimi pogoji. Zadružništvo srbsko je izborna razvito in dobro organizirano; že davno pred vojsko je štelo nad 1000 zadrug in podpira ga v vsakem oziru zakonodaja. Kako je ta izvrstna, dokazuje izrek dr. Kreka, tega izvrstnega poznavatelja zadružniške zakonodaje, ki izjavil, da ima Srbija med vsemi državami, kar jih pozna, najboljši zadružni zakon.

Nasproti tem srbskim vrlinam se moremo mi pohvaliti le z neznantnimi prednostmi in še te so posledice dejstva, da smo mi že več nego tristolet prosti najhujše, turške sužnosti, ki so se je Srbi definitivno otresli še le leta 1878. Prekašamo torej Srbe v naprednejšem obdelovanju zemlje in številu pismenih ljudi. Med nami se je neprimerno boljše razvil obrtni stan in tudi v higijeničnem oziru jim prednačimo.

Medsebojno spoznavanje in izpopolnjevanje je torej na obeh straneh potrebno in koristno. Smo pa Srbom ljubi in dragi? Na to samo nekaj iz mojih osebnih spominov. Ko sem leta 1913. prišel v Belgrad in to brez vsakega priporočila, sem bil sprejet, kamor sem prišel, kot najljubši brat. Brez vsakih formalnosti sem imel dostop v vse urade v svrhu informacij in so mi bila odprta vsa mesta in bi mogel vstopiti v vsako ministerstvo. Ponovno se mi je zatrjevalo, da smo mi Slovenci Srbom najbližji in najljubši bratje in se mi je to tudi z dejstvom, hotelo dokazati. Ker bi bil namreč moral na sprejem v srbsko državljanstvo čakati jako dolgo — nad eno leto — sem prišel v denarnem oziru v neugoden položaj, in sem to mimogrede nekoč omenil ravnatelju Srbske izvozne banke, ki je bil tudi poslanec v skupščini. Takoj mi je ponudil svojo pomoč, vprašal, koliko potrebujem, odprl blagajno in dobil bi bil poljud-

no svoto — jaz, tujec, neznan in brez porokov. Tako visoko mnenje so imeli o nas bratje Srbi! Odklonil sem seveda hvaležno to blagodušno ponudbo, pri odhodu pa premišljeval, kaj bi bilo z menoj avstrijskim državljanom, če bi prosil v lastni državi na pr. v nemškem Gradcu ali na Dunaju za kako službo, oz. če bi se celo izrazil v zmislu, kakor sem se pri predsedniku omenjene banke. S kakim zasmehom bi azvrnili, da vrgli na ulico, avstrijskega sodržavljanca, toda slovenske narodnosti. Edino pri eni stvari mi niso mogli iti Srbi na roko, glede hitrejše pridobitve srbskega državljanstva. Dr. Božo Markovič, znan iz Friedjungovega procesa, mi je na tozadevno urgenco rekel, da se tu ne da nič storiti, ker nasprotuje vsaki predčasni rešitvi zakon in zakon je svet. Ne godi se samo meni; tudi Mlan Pribičević je moral čakati na sprejem v državljanstvu nad poldrugo leto.

Srbija ima za nas še poseben pomen. Sloverija tudi za slučaj razdelitve plodne zemlje med kmetovalce ne bo mogla preživeti hitro se množčnega se našega naroda. Doslej je šlo izseljevanje v druge kraje v severozapadno smer. V prihodnje bo treba paziti, da ostanejo vse naše produktivne moči pridržane izključno veliki jugoslovanski državi, da delamo sami sebi, ne več tujcem, da torej pribitek našega ljudstva krene v jugovzhodne dele velike Jugoslavije.

Dejstvih je, da je Srbija v letih 1904 do 1914 jako napredovala, da je uredila finance, pridobila velik ugled v zunanjem svetu, zboljšala upravo in pravosodstvo in v vsakem oziru položila temelj k veliki in srečni bodočnosti.

O priliki I. jugoslovanske umetniške razstave v Belgradu so se izrekle značilne besede, da smo Jugoslavi slični železni peči, ki se hitro ogreje, pa tudi takoj ohladi.

Če so te besede veljale o minulosti, naj izgube pomen za sedanost in bodočnost. Srečna konstelacija in požrtvovalnost srbskega naroda sta dosegli, da smo tudi jugoslovanski Benjamine oprščeni tujega gospodarstva, in da se nam obeta bodočnost, kakršne si prej niti sanjati nismo mogli. Skažimo se hvaležni velikih žrtev in opustimo vsake »Stranputice«, in smešne, neopravičljive in neizvedljive stvari. To je namen tega članka in če se mi posreči kaj pripomoči k ožji zvezi in poglobitvi bratstva s Srbi, bo moj namen dosežen.

Delavsko izobraževalno društvo „SVOBODA“
priredi v sredo 18. decembra 1918

Cankarjev večer
v veliki dvorani „Mestnega doma“
Uvodne besede govori Alojzija Štebijeja.

Recitacije iz Cankarjevih del:
Oton Župančič in Fran Albrecht.
Začetek točno ob 8. zvečer.

Vstopnina: za nečlane sedeži 1 K, stojišča 50 vin. Članstvo in dijaštvo vstopnine prosto.

Poslano.

G. dr. I. Tavčarju, županu slovenske prestolice.

Danes popoldne se je premikal po ljubljanskih ulicah izprevod enega največjih duhov Jugoslavije. Župan kulturnega središča Slovenije pa ni čutil potrebe, izkazati v svobodni domovini Manom velikega genija niti toliko pietete, da bi dal izobesiti žalne zastave.

Podpisani konstatiramo to kot čin, nevreden kulturnega naroda in kulturnega mesta.

V Ljubljani, na dan Cankarjevega pogreba.

Albrecht Fr., Ančič Fr., Debevec., Dolinar., Dornik, Erjavec Fr., Funtek A., Gaspari M., Gaspari T., Gruden I., Jaklič, Jakopič R., Kogoj, dr. Kos, dr. Korun F., Kozak J., dr. Kraigher, dr. Lah, I. Lajević, dr. Lavrenčič J., dr. Lemež, Levstik VI., Mazovec, Petejan, Prepeluh A., Podrekar, dr. Pregel, Pugelj, dr. Puntar, dr. Ramovš, Smerekar H., Stebi, Štritar N., Strnen, Tratnik, Zormann, Župančič O.

Ob Cankarjevem grobu.

Pisatelj — Abditus — Prepeluh je spregovoril na Cankarjevem grobu:

V imenu socialistične stranke, izobraževalne organizacije »Svoboda« in »Socialistične mladine« moram izreči nekaj besed ob tem grobu, ob grobu moža, ki je bil naš prijatelj, vodnik in svetovalec.

Ivan Cankar je bil umetnik in je bil proletarec. Bil je ne le eden največjih umetnikov, kar jih je doslej rodila slovenska mati; — vspričo bogastva, ki ga je na-

trošil med nas, in katerega pregledati mi sami še ne zmoremo, lahko rečemo, da je bil med največjimi umetniki sveta. Bil je neutrudljivi iskalec resnice; dvignil je iz zaklada človeške duše toliko spoznanj, da bo slovensko ljudstvo se vedno zopet in zopet vračalo k njegovim delom, v katerih bo poiskalo resnice in razlage. Kot tak je bil naš vodnik in učitelj.

V celoti naj omenim tri njegove zvezde-vodnice, ki so kakor trije evangelijski. Prvi evangelij: Bil je oznanjevalec materinske ljubezni, katera ljubezen umu žrtvovanje za druge, in ki je tisti krepilni strudeneč, h kateremu se zateka trpeča človeška duša. V tem pogledu je bil vzgojevalec nas vseh. Drugi evangelij: Ljubil je svoj slovenski rod, kakor nihče med nami. Njemu je dal vse, kar je imel. Hotel je, da bodi meč tega naroda kulturne nasilje, duša, ne gnotnost. In tretji evangelij: Oznanjevalec ljubezni med človeštvom, med narodi. V tem je bil velik človek. Zato je vedno stal na strani tistih, ki jih preganja beda in krivica.

Bil je proletarec. Spoznal je — to je bilo v njem samem — zakaj je Bog njegovega plemena dopustil, da se je rodil njegov sin v bornem hlevu. Ljubezen, ki zna žrtvovati, je najbolj mogoča tam, kjer je človek blizu narave. In kdo ji je bližji kot proletarec? Zato njegovo proletarstvo ni bilo zgolj zunanja oblika njegovega življenja, temveč bistvo vsega njegovega boja in hotenja, njegovega nazora o svetu in ljudeh, njegovega stremjenja po resnici in pravici — vse njegove ustvarjajoče umetnosti.

Dragi Ivan, radi Ti priznavamo, da nam je v tem trenutku v tolažbo tista resnica vere Tvojega plemena, ki je bila tudi Tvoja vera, da je duh tisti, ki zmaguje snovnost, materijo in njeno nasilje. V tolažbo nam je, da izročamo zemlji samo to, kar je bilo na Tebi umrljivega, da pa nam ostane Tvoj duh in Tvoja duša, ki je neumrljivoča do konca dni.

Zahvaljujem se Ti, dragi Ivan, za vse Tvoje trpljenje, za vse Tvoje borenje, za Tvoje delo; zahvaljam se Ti v imenu delavstva, katerega vodnik biti se nisi sramoval; zahvaljam se Ti, da si nas privedel bližje k resnici in pravici, v kolikor ste sploh mogoči na tem svetu, za vse — vse, dragi Ivan!

Politični pregled.

= **Mariborski občinski svet razpuščen.** Mariborski občinski zastop je vlada razpustila. Za vladnega komisarja je imenovan dr. Pfeifer. Njemu je pridelen odbor 10 članov — 5 Slovencev, 3 Nemci in 2 socialna demokrata. Odboru predseduje Slovenec. S tem preide mestna policija v slovenske roke.

= **Pogodba premirja z Nemčijo podaljšana.** Trier, 13. decembra. (Lj. k. u.) Pogodbo za premirje so danes dopoldne ob 3/4 12. nemškega časa podaljšali v salonskem vozu maršala Focha v Trierju za mesec dni do 17. januarja 1919 ob 5. zjutraj. Z dovoljenjem zavezniških vlad se bo premirje podaljšalo do preliminarnega miru. Pogodbi za premirje z dne 11. novembra so dodali nastopne pogoje: Vrhovno zavezniško poveljstvo si pridržuje odslej pravico, zasesti nevtralno ozemlje na desnem bregu Rena, severno do kölnskega mostišča in do holandske meje, ako bi se to zdelo potrebno. Vrhovno zavezniško poveljstvo bo naznanilo to zasedbo šest dni poprej. Iz nadaljnjih določb izhaja, da bosta dve komisiji uredili preskrbovanje z živili. Komisija, ki bo nakupovala, ima svoj sedež v Parizu. Komisija pa, ki bo skrbela za transport in razdeljevala, ima svoj sedež v Londonu. Državni tajnik Erzberger je izjavil, da bo oddan prometni material na podlagi nemških predlogov, in sicer da bo oddanih do 18. januarja 1919 5000 lokomotiv 150.000 vagonov in 350 tovornih avtomobilov. Francoski predlog, naj se ta material odda v najkrajšem času, ni bil sprejet. Angleži so zahtevali, da se namesto oklopnice »Mackensen«, ki jo ne morejo odvesti, odda redovna ladja »Baden«. Da se ne more odvesti oklopnica »Mackensen«, je bilo že 11. novembra znano, ali Angleži niso stavili novih zahtev. Državni tajnik označuje to novo zahtevo za samovoljnost in protestira proti njej. Angleži pa niso odnehali. Maršal Foch bo premotril Erzbergerjev predlog o kolonialnih ujetnikih v Vzhodni Afriki. Odgovor pričakujejo prihodnje dni.

= **Italijani so razpustili predstojništvo Delavske zavarovalnice proti nezgodam in nastavlili komisarja.** Trst, 14. decembra. (Lj. k. u.) Italijanska gubernijska oblast, ki je pred kratkim imenovala vladne komisarje za kreditne zavode in celo za denarne zadrage, ki po naših zakonih niso niti podvrženi taki državni kontroli komisarjev, kakor n. pr. banka, je sedaj razpustila predstojništvo »Delavske zavarovalnice proti nezgodam za Trst, Primorje, Kranjsko in Dalmacijo, dasiravno je bilo predstojništvo zavarovalnice izvoljeno od delodajalcev in delavcev in deloma imenovano od prei-

šnje vlade. Obenem je bil imenovan za ta zavod vladni komisar, ki naj opravlja funkcije predstojništva, torej tudi glede neokupiranih delov Kranjske in Dalmacije, spodajočih v okrožje imenovane zavarovalnice. To je očitno kršenje mednarodnih predpisov in samo radi tega, ker okupirajoča oblast nima pravice, odstavljati legalno konstituirano predstojništvo zavoda, ki je sicer javen, a ne državen, ampak tudi radi tega, ker italijanska oblast sega s to naredbo v vladni delokrog takih pokrajin, ki niso okupirane. Italijanska oblast bi imela storiti ta korak kvečjemu soglasno z ljubljansko in dalmatinsko narodno vlado.

= Nesporazumljenje zaradi Jugoslavije v Italiji. Trst, 14. decembra. (Lj. k. u.) V polemiki z onim italijanskim časopisjem, ki je glede pakta, sklenjenega v Rimu na kongresu zatiranih narodov habsburške monarhije, drugega imenja, se »Corriere della sera« z dne 10. t. m. brani proti napadam, ki mu očitajo, da je nedosleden v svojih nazorih glede Jugoslavije. Med drugim piše: Londonski pakt obsega aneksijo okroglo 750.000 Jugoslovancev po Italiji. (Dočim je isti list pred par dnevi o isti stvari naglašal, da je ta okoliščina le podrobno vprašanje manjše važnosti, dostavlja sedaj:) Mar misli nasprotno časopisje, da je za nas najbolje, ako imamo teh 750.000 Jugoslovancev kot naše nespravljive sovražnike, ki bodo gojili nepremagljiv irendentizem, podpiran od njihovih plemenskih sobratov, podpihovan od Nemcev, ki silijo na Adrijo in pospeševan od drugih narodov, s katerimi se bodo Jugoslovanci lahko združili v zvezo ali zaveznitvo?

= Masaryk na poti domov. Praga, 14. decembra. (Lj. k. u.) Kakor poroča »Narodny Politika«, dospe predsednik Masaryk 19. t. m. v Prago. Do meje mu pojdeja nasproti ministrski predsednik Kramar in predsednik deželnega upravnega odbora dr. Franta. Predsedniku prirede izredno slovesen sprejem.

= Švica za Dunaj. Bern, 13. decembra. (Lj. k. u.) »Švicarska depešna agentura« poroča: V narodnem svetu je predlagal Jäger, naj ukrene zvezni svet vse potrebno, da odpomore lakoti na Dunaju z neposrednim dopušljanjem živil iz Švice in s pomočjo entente in Amerike. O predlogu bodo razpravljali v jutrajšnji seji.

= Ogrska dovoljuje izvoz vina. Budimpešta, 13. decembra. (Lj. k. u.) Ogrski k. u. poroča: Finančni minister je dovolil izvoz vsake vrste vina v ozemlje na oni strani demarkacijske črte, to je v Jugoslavijo, na Poljsko, v Nemško Avstrijo in v Čehoslovaško republiko.

= Nemška Avstrija zahteva za sudetske Nemce samoodločbo. Dunaj, 13. decembra. (Lj. k. u.) Z ozirom na neprestane vpade čehoslovaških čet v pokrajine Nemške Češke je po predlogu državnega tajnika dr. Bauerja sklenil danes državni svet, poslati vsem zunanjim vladam noto, v kateri predlaga v dosego uveljavljanja samoodločbe Nemcev v Sudetskimi deželah, naj se v teh pokrajinah uvede narodno glasovanje pod vodstvom nevtralnih komisij in po potrebi ob navzočnosti nevtralnih čet. Državni svet je odklonil, nastopiti proti čehoslovaškim četam z nasiljem, da se na ta način izogne nadaljevanju vojne preko premirja. Pričakuje tudi, da bo ententa sama obsojala postopanje Čehoslovakov.

= Upor ruskih vojnih ujetnikov. Beuthen, 13. decembra. (Lj. k. u.) V Gotthardskem rovu pri Orzegowu se je uprlo več sto ruskih ujetnikov. Spričo premirja so se branili nadaljevati delo, dasi so praznovali že tri dni. Napadli so službujočo vojaško stražo z železnimi drogovi in ji izkušali vzeti puške. Podčastnik straže je ukazal svojim vojakom, naj streljajo. Šest vojnih ujetnikov je bilo smrtno ranjenih, sedem težko, deloma lahko. Potem so Rusi prosili milosti in se povrnili na delo.

= Mirovna pogodba sklenjena že pred koncem marca? London, 12. decembra. (Lj. k. u.) Reuterjev urad poroča: Kakor so brezzično brzojavili s parnika »George Washington« newyorškim listom, bodo prvi neformalni razgovori med vodilnimi državni entente v torek, sredo in četrtek. Z ozirom na druge zadeve se bodo razgovori nadaljevali mogoče šele 3. januarja 1919. V tem času bo predsednik Wilson obiskal belgijsko, francosko, ameriško in angleško fronto in bo šel tudi v Italijo. Predsednik upa, da bo mogoče podpisati mirovno pogodbo že pred koncem marca.

= O državnih mejah bo odločala mirovna konferenca. Praga, 13. decembra. (Lj. k. u.) Nemški listi poročajo iz Dečina, da so čehoslovaške čete pod vodstvom angleških in francoskih častnikov zasedle Dečin-Podmokle. Angle-

ški major je imel nagovor, v katerem je izjavil, da noče žaliti narodnega čuta prebivalcev. Odločevala bo o pripadnosti zasedenih pokrajin mirovna konferenca.

= Prihod Wilsona v Evropo. London, 13. decembra. (Lj. k. u.) Reuterjev urad poroča: Parnik »George Washington« je ob 12.50 popoldne prispel v Brest. — Agence Havas poroča: Mesto je v zastavah. Na ulicah je polno občinstva. Tik pred 2. uro popoldne je priplulo ameriško brodovje v luko. Brodovje obstoja iz 10 oklopnih križark in 30 rušilcev. Francoska in velika angleška skupina ladij spremljata ameriško eskadro. Parnik »George Washington« je na čelu ameriškega brodovja priplul v pristanišče, na obeh straneh so ga spremljale francoske in angleške ladje. Oficialni zastopniki so prišli takoj po prihodu na krov ameriškega parnika.

= Razburjenje v francoski zbornici. Bern, 13. decembra. (Lj. k. u.) V interpelacijski debati v francoski zbornici je, burno pozdravljen, izjavil posl. Blanc s povdarkom, da je ekspedicijska v Rusijo, kjer se še vedno vrše boji, popolno zanikanje samoodločbe narodov. Noče, da bi si francoska vlada držala načela, da je »moč nad pravico«. Desnica in centrum sta ugovarjala tem izjavam, nakar je predsednik Deschanel pozval poslanca Blanca k redu. Le-ta je hotel napasti nekatere poslance, pa so ga zadržali zborniški slugi. V zbornici je vladalo veliko razburjenje. Posl. Cachin je nato izjavil, da vlada že 4 leta parlamentu in njegovim odsekom ni pojasnila zunanje politike. Sedaj pa, ko razmotriva konferenca v Versaillesu najresnejša vprašanja, ki jih je svet imel kedaj reševati, mora parlament vedeti, kaj bodo tam zahtevali zastopniki francoske republike. Poslanca Lafont in Albert Thomas sta se pridružila Cachinovim zahtevam, ravno tako tudi nekateri socialisti in radikalci leve. Zbornica je še vedno pod vtiskom Clemenceaujevega govora o svojem obisku v Alzaciji-Loreni, in je vsled tega odklonila interpelacijo s 356 proti 141 glasovi.

= Pogajanja z delavci vinske industrije na Angleškem. London, 13. decembra. (Lj. k. u.) Na današnji konferenci v Londonu, kateri so prisostvovali Lloyd George in zastopniki delodajalcev in delavcev vinske industrije v Lancashire, so se domenili glede podlage za prenehanje stavke.

= Lloyd George za odpravo vojaškega službovanja. London, 13. decembra. (Lj. k. u.) Reuterjev urad poroča: Lloyd George je pooblastil list »Evening Standard«, naj izjavi, da se bo on vedno zavzemal za odpravo vojaškega službovanja na Angleškem in da bo vedno deloval v tem zmislu.

= Anglija hoče obdržati gospodstvo na morju. London, 13. decembra. (Lj. k. u.) Asquith je izjavil v govoru, da mora Anglija vzdrževati svoje gospodstvo na morju. Strinjamo se popolnoma s tem, kar je Lloyd George včeraj povedal glede svota, ki jih bo morala plačati Nemčija.

= Zedinjene države hočejo ostati oborožene. Tajnik za mornarico Daniels je izjavil v govoru, da Zedinjene države ne bodo zahtevale na mirovni konferenci nikakih odškodnin. Ako bodo drugi narodi nadaljevali oboroževanje, bomo morali storiti mi isto. Gotovo bodo oblasti, ki bodo izvedle sklepe mednarodnega razsodišča, še mnogo let zahtevale veliko mornarico. Dokler se narodi ne domenijo o pametni omejitvi oboroževanja, morajo biti Zedinjene države pripravljene, vzdrževati ravno tako veliko mornarico, kakor drugi narodi.

S seje Narodne vlade SHS.

Z 32. seje Narodne vlade SHS v Ljubljani, z dne 13. decembra 1918.

Nemški člani občinskega sveta ljubljanskega so odložili svoja mesta. Občinski svet v Ljubljani se pooblašča, da kooptira 7 članov, od katerih naj jih pripada 5 socialno-demokratski stranki, 1 Slovenski ljudski Stranki in 1 Jugoslovanski demokratski stranki.

Višji razred državne gimnazije v Kočevju imajo skupaj samo 32 dijakov in 3 privatistke; tudi nemška gimnazija v Ljubljani je v višjih razredih slabo obiskovana. Zato se s koncem I. tečaja šolskega leta 1918/19 razpuste zadnji 4 razredi na gimnaziji v Kočevju; dijaki lahko prestopijo na nemško gimnazijo v Ljubljani.

Poverjeništvu za finance izda naredbo, ki preureja selilne pristojbine državnih uradnikov in uslužbencev. Kot odškodnino za pohištvo dobi uradnik ali uslužbenec, ako je samec, dvomesečno temeljno plačo, ako ima pa poleg sebe enega ali več družinskih članov, štirimesečno temeljno plačo (brez funkcijske, aktivitetne in dražinske doklade). Preurede se tudi ogledne in druge potne stalne pristojbine. Avskultanti, praktikanti in elevi

dobivajo vse te pristojbine v isti višini kakor uradniki XI. činovnega reda.

Odobri se razglas poverjeništvu za javna dela in obrt, ki določa na podlagi dosedaj izdanih naredb ravnanje z demobilizacijskim blagom.

Naši begunci, ki se vrnejo te dni iz Nemške Avstrije, se nastanijo začasno v Sterntalu (Strnišku); ukrepe se vse potrebno za njih preskrbo in za vzdrževanje reda. Vlada Nemške Avstrije se naprosi, da jim dovoli vzeti s seboj iz Brucka posteljino, kuhinjsko in drugo opravilo, ker je iz Sternjale (Strnišča) večina teh predmetov izginila.

Dnevne vesti.

— **Občinski svet ljubljanski** je imel v soboto ob enajstih slavnostno sejo, na kateri je sklenil vdanostno in hvaležnostno izjavo novemu vladarju kralju Petru I. in pozdravni telegram mestu Belgradu kakor se spodobi.

— **Nemški občinski svetniki ljubljanski** so izstopili iz občinskega sveta. Na njih mesta se vpkliče 5 socialnih demokratov, 1 pristaš JDS in 1 pristaš S. L. S. Socialni demokrati predložijo danes svoje kandidate.

— **Umril je kanonik dr. E. Lampe** snoči ponoči. Dr. Lampe je bil deželni odbornik v Šusteršičevem okrilju.

— **Upravna komisija pri Narodni vladi SHS v Ljubljani** nam je poslala nastopni komunik: Upravna komisija, ki pod predsedstvom dr. I. Zolgerja posluje pri Narodni vladi, je te dni ugotovila in predložila vladni načrte naredb, s katerimi se določuje delokrog oddelka za notranje zadeve, oddelka za prehrano, oddelka za socialno skrbstvo, oddelka za uk in bogočastje, oddelka za kmetijstvo in oddelka za zdravstvo. Dalje je podala Narodni vladi zahtevano mnenje o vlogi škofijskega ordinarijata glede razmerja katoliške cerkve k državi SHS v prehodni dobi.

— **Poziv visokošolcem.** Visokošolci, ki nameravajo iti v januarju 1919 študirat v Zagreb, se ponovno pozivljajo, da se zglase v svrhu statistike čimpreje pri poverjeništvu za uk in bogočastje v Ljubljani, palača Narodne vlade na Bleiweisovi cesti, II. nadstropje.

— **Poštni promet za zavoje in telegrame zopet dovoljen.** V mejah ljubljanskega in zagrebškega poštnege ravnateljstva je celokupni poštni in brzozavni in telefonski promet in posebno tudi promet s poštnimi zavitki zopet dovoljen. Jamstvo v smislu predpisov prevzema poštna uprava razven za kraje, ki so vsled vojaških operacij ali večjih nemirov ogroženi. Taki kraji se od časa do časa razglašajo. Sedaj spada med ogrožene pokrajine Koroško. Pisma se predajajo zopet zaprta. Glede prometa z Dalmacijo, Bosno-Hercegovino, Srbijo, Črno goro ter ozemlje izven Jugoslavije, bodo odredbe sledile.

— **Pomanjkanje stanovanj v Ljubljani.** Sprejeti smo in objavljamo. Naredba Narodne vlade SHS o pravici občin do poseganja po stanovanjih, ki je bila razglašena v »Uradnem listu« z dne 9. t. m., števil. 180, se dosega po merodajnih činiteljih vse premilo izvaja. Glasom te nujno potrebne in koristne naredbe, se štejejo za nezadostno uporabljena stanovanja ona stanovanja, ki se nerazmerno kratek čas po lastniku stanovanja rabijo in pa stanovanja s štirimi ali več stanovanjskimi prostori, ako je teh število vsaj za dva ali več prostorov večje nego število stanovalcev brez služabništva. Naložena je tudi dolžnost, taka stanovanja po imetniku stanovanja, sicer pa po hišnem lastniku ali pooblaščenca naznaniti, vendar se ni prihod poizvedovalca ali tozadevne komisije, ter se ne upa s praznimi izgovori rešiti nastanitve. Ljubljana je pa na večjih stanovanjih dokaj bogata. Vsaka večja hiša ima v vsakem nadstropju po dve veliki stanovanji s štirimi in več sobmi, so pa tudi take hiše, kjer se v celem nadstropju nahaja le eno stanovanje z osmimi in več sobami, ki so le na polovico zasedena, dočim pomanjkanje stanovanj od dne do dne narašča. Če bi se hotelo to pametno naredbo primerno vpoštevati, bila bi stanovanska mizerija na mah odpravljena. Dočim se morajo v sosednih državah naši ljudje v domovino izseljevati, ter so navezani na svoje sorodnike, znance in prijatelje, ki sami trpe na pomanjkanju primernih stanovanj, stanujejo pri nas razni tujerodci prav udobno, odjedajo nam najnujnejša živila in so razven tega nestrpni sovražniki nove naše države, kakor se je to posebno pokazalo v soboto o priliki okičanja stanovanj in hiš in bi bilo to merodajnim činiteljem lahko najboljši merilo pri poseganju po stanovanjih v smislu gofi navedene naredbe. Vsled tega pozivljamo vse take družine, ki se vsled prometnih in drugih težkoč primorane ostati začasno med nami, da brez odloga prijavijo mestnemu nastanitvenemu uradu koliko stanovanjskih prostorov lahko pogrešajo, koliko jih zamorejo dati na razpolago z opravilo in koliko brez nje, ker se bo de tekom tega tedna začelo postopati v smislu naredbe poverjeništvu za socialno skrbstvo objavljeno v uradnem listu z dne 9. t. m., števil. 181. To postopanje pa prizadetim gotovo ne bode ljubo, sila je na vrhuncu in vsi obziri do tujerodcev morajo ponehati.

— **Za vojno z Italijo.** Tako nekako se čuje odmev včerajšnjih meščanskih slavnosti. Seveda, seveda! Preden se pa to zgodi, je pač treba o stvari prav resno razmišljati in razpravljati tudi v javnosti.

— **Izkaz posredovalnice slovenskega trgoveškega društva »Merkur«.** Sprejmejo se: 1 knjigovodja, 3 pomočniki mešane stroke, 2 pomočnika železniške stroke,

5 pomočnikov špecerijske stroke, 3 kontoristinj, 3 blagajničarke, 5 prodajalk, 6 učencev, 4 učenke. — Službe iščejo: 3 knjigovodje, 2 korespondenta, 4 kontoristi, 4 poslovodje, 5 skladiščnikov, 15 pomočnikov mešane stroke, 5 pomočnikov špecerijske stroke, 7 kontoristinj, 5 blagajničark, 23 prodajalk, 3 učenci in 6 učenk. — Posredovalnica posluje za delodajalce, člane društva, učence in učenke brezplačno, za druge pa proti mali odškodnini.

— **Imenovanje učiteljstva.** Narodna vlada SHS oddelek za uk in bogočastje v Ljubljani je imenovala: S. Nikolajo Krulc, za učiteljico na dvorazredni ljudski šoli v Št. Jakobu pri Rožu; Frančiška Aichholzerja za prov. okrajnega šolskega nadzornika za šole beljaškega okrajnega glavarstva in šmohorskega sodnega okraja; Zdravkoto Kovača v službovanje slovenski ljudski šoli v Št. Jakobu pri Rožu; Rudolfa Mencina za okrajnega šolskega nadzornika za šole celovškega okrajnega glavarstva v kolikor spadajo v območje Narodne vlade SHS v Ljubljani s začasnim sedežem v Borovljah; Jožefa Reichmanna za provizoričnega učitelja na ljudski šoli pri Mariji na Zilji.

— **Casopisje prosto poštnine.** Poverjenik za pošto in brzjav v Zagrebu je izdal naredbo, ki vse časopisje oprasha poštine.

— **Vsi jugoslovnski državljani na Dunaju,** naj se zglasijo v uradnih prostorih jugoslovnske konzularne agenture v I. okraju, Seilerstätte 30, III. nadstropje, telefon 6194. Uradne ure so od 9.—16. in od 3.—4. Dr. Peter DeFranceschi, konzularni agent.

— **Služba kurilica pri finančnem ravnateljstvu.** Pri finančnem deželnem ravnateljstvu v Ljubljani se sprejme kurilec — oziroma kurilica — peči za tekočo kurilno dobo, t. j. do konca aprila 1919. Prosilci, oziroma prosilke naj se oglase ustno ali pismeno najpozneje do 20. t. m. pri hišnem upravitelju, računskem svetniku Tausesu, Cesarja Josipa trg šte. 1, I. nadstropje. Invalidi, ki so za to delo sposobni, imajo prednost pred drugimi. Plača po dogovoru.

— **Repa za krmo** po prav nizki ceni se bo oddajala v ponedeljek, dne 16. t. m. od 9. zjutraj naprej do 1. ure popoldne na Dolenjskem kolodvoru. — Posredovalnica za krmila.

Shodi.

Seja ljubljanskih zaupnikov strokovnih organizacij (razen železničarjev) se bo vršila v torek ob 6. zvečer v upravi »Napreja« glede pravil in grupacije organizacij. Posebnih vabil ne izdamo.

Umetnost in književnost.

»**Pogumni Tonček.**« Otroška igra. Le kot taka ima pravico, da napolni par večerov oder Narodnega gledališča. Vsa igra je sicer lepo zokrožena po enotnem dejanju, ki spominja na naše narodne pripovedke in ima simboličen pomen. Ako tega ne bi bilo razbrati že tekom dejanja samega, nam to pove konec igre. Tudi lepih bajnih prizorov ne manjka v igri, prepleteni z narodno poezijo, vendar nima igra nobene višje vrednosti, ker je le priprosta otroška igra z narodno tendenco. Plesi so sicer ugajali, ponekod pa so bili vendar preveč cirkuški. Prizor, kjer se zbirajo domači okoli zlata v košarici, je bil psihološko nenaraven, začudenje prehladno; saj je bilo v košarici vendar zlato bičevje, in čudežu se čudimo bolj kot pa so to storili Tončkovi. Slednjic puste košarico z zlatom celo pred hišo in odidejo, kot bi bilo v njej le navadno bičevje. Le berača puste pri košari. Igralo se je vobče dobro. Mali Tonček, ki ga je igral Eug. Bergant, se je prav simpatično kretal po odru in se prav dobro uživljal v svojo ne ravno lahko vlogo. Žel je tudi obilo priznanja. Berač Jernač je na zunaj sicer imponiral, notranji igri pa ni bil kos. Kakor rečeno, kot otroška igra je »Pogumni Tonček« dobra in tudi za Narodna gledališča primerna, v bodoče pa bi želel izrazitejših dramskih del. Pa ne, da bi začeli zopet z alā »V Ljubljano jo dajmo!« — P—

Zadnje vesti.

Francoski socialisti v razgovoru z Wilsonom.

Pariz, 15. decembra. (Lj. k. u.) »Agence Havas« poroča: Popoldne je predsednik Wilson sprejel 25člensko odposlanstvo socialistične parlamentarne skupine. Poslanec Renaudel je prečital addresso splošne delavske zveze in združene socialistične stranke, v kateri ugotavlja popolni sporazum med delavci in predsednikom Wilsonom glede nazorov o vojni in miru. Vsi narodi, izvaja addressa, se pridružujejo tem nazorom in pričakujejo, da se udejevi 14 Wilsonovih točk o miru. V svojem odgovoru je izvajal Wilson, da je vojna razkrila vse krivice, ki lahko povzročijo, da samovoljna in neodgovorna moč zavzame trajen značaj. Le tedaj je mogoče zagotoviti narodom srečo in blagostanje in trajen mir, ako se prepreči obnovitev takih krivic. Vojno so povzročili narodi, ki so bili prežeti vojaškega duha. Sovražniki svobode so sovražniki človeštva. Princip sam ne zadostuje, treba ga je tudi podpirati s tem, da se narodi združijo v tesno zvezo. Uverjen sem, da delijo te moje nazore tudi državniki, ki vodijo veliki Vaš narod. Srečen sem, da moremo sodelovati s temi možmi in tako

ustvariti potrebna jamstva za trajen in pravičen mir, ki opravičuje žrtve te velike vojne. Le na ta način bodo narodi bodočih časov smatrali te žrtve kot zadnje, četudi dramatično sredstvo njihovega osvobojenja.

Wilsonov odzdrav Poincareju.

Pariz, 15. dec. (Lj. k. u.) »Agence Havas« poroča: Predsednik Wilson je Poincareju odgovoril na napitnico nastopno: Globoko sem ginjen spricho Vašega ljubeznivega sprejema. Jako me veseli, da bivam v Franciji in da osebno spoznavam prijateljstvo, ki družji zastopnike Zedinjenih držav in Francije. Govorili ste o meni z veliko blagosrčnostjo. Vse, kar sem rekel, sem poizkušal tudi storiti. Vse, kar se je reklo, se je storilo z namenom, da se točno izražajo misli amerikanskega naroda in da se udejevijo. Narod Zedinjenih držav je od početka vedel: Ne zadostuje zmagati, ampak zmagati se mora tako, da bodo rešena vsa sporna vprašanja na ta način, da se zajamči svetovni mir in temelj svobodi in sreči narodov vesoljnega sveta. Preverjen sem, kakor vi, o potrebi, da se sprejmejo v končno ureditev vojnih problemov določbe, ki ne bodo samo obsojale terorja in ropanja, temveč ki bodo poudarjale, da ne bo nihče smel izvrševati takih činov, ne da bi se bal kazni. Predsednik Wilson je nato opozoril na sveto navdušenje vojakov in mornarjev za to osvobodilno vojno. Izjavil je, da so bili vojaki in mornarji veseli naloge, ki jim je velela, udejeviti ideale z zavezniškimi četami. Ponosni smo na to, kar so stovili za skupno stvar. Predsednik Wilson je sklenil: Veselilo me bo, posvetovati se z državniki Francije in zaveznikov, da pripravimo ukrepe, kojih rezultat bodo vedno srečni odnosi prijateljstva in skupnega delovanja ter trajna svoboda vesoljnega sveta; te razmere se morejo zajamčiti samo po trajni zvezi in sodelovanju prijateljev. Pozdravljam Vas, gospod predsednik, kot zastopnika Francozov in Vam prinašam pozdrave drugega velikega naroda za vse to, kar je Franciji predmet globokega in trajnega zanimanja.

Pozdrav Narodne vlade SHS v Ljubljani prestolonasledniku regentu Aleksandru.

(Lj. k. u.) Včeraj dopoldne ob devetih je bila v deželnem dvorcu pod predsedstvom predsednika Pogačnika slavnostna seja Narodne vlade. Prestolonasledniku Aleksandru je bila odposlana nastopna udanostna brzjavka: Visokost regent Aleksander Belgrad. Ob navdušenem slavljenju prvega državnega praznika ujedinjene Jugoslavije usoja se Narodna vlada SHS v Ljubljani sporočati kot veren tolmač slovenskega dela troedinega naroda Njegovemu Veličanstvu kralju Petru in Vaši Visokosti ponovno iskrena čutila udanosti in zvestobe. Bog čuvaj kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev. — Predsednik Pogačnik.

Predsednik portugalske republike umorjen.

Lizbona, 15. dec. (Lj. k. u.) Reuterjev urad poroča: Predsednik republike je bil umorjen.

Sklepi italijanske socialno demokratične stranke.

Bern, 15. dec. (Lj. k. u.) Švicarski listi poročajo iz Milana: »Avanti« priobčuje sklepe socialno demokratičnega strankinega vodstva. V bistvu se glase nastopno: Opustitev vseh prireditvev na čast predsedniku Wilsonu, propagandav javnosti in na mirovni konferenci za ustavitve ententnega posredovanja v Rusiji. Socialno demokratična stranka se izjavlja za ustanovitev socialistične republike in za diktaturo proletarijata. To so najbližji cilji. Vodstvo stranke je sprejelo na znanje poročila, ki je v Parizu z jugoslovanskimi socialistimi demokrati podpisal izjavo, kjer se protestira proti vojaški zasedbi jugoslovanskega ozemlja, ter proti aneksijam brez plebiscita. Milanski »Secolo« se je informiral o programu splošne delavske zveze, ki obsega 300.000 članov. Glavne točke tega programa so: Sklicanje konstituantne, splošna, enaka in direktna volilna pravica za moške in ženske, tehnični in socialni zakoni, kojih izvedbo bi poveril parlament delavskim zvezam. Vodstvo socialistične stranke v Rimu je sklenilo, sklicati v kratkem v Bologni socialistično zborovanje, kjer naj bi se razpravljalo o demobilizaciji in o obnovi javne svobode.

Vojna posojila mesto denarja v gotovini

sprejema po izredno visoki kurzni vrednosti podpisana družba kot enkratno zavarovalnico za sklenjena življenska zavarovanja. Proti vplačilu zavarovalnine z vojnim posojilom izplača se zavarovana svota v gotovini po preteku zavarovalne dobe za slučaj doživetja; v slučaju prejše smrti izplača se takoj tudi cela zavarovana glavnica v gotovini in vrhutega povrne družba od skupne vnapreje plačane premije še toliko, kolikor je ostalo neporabljenega. — Zavarovanje se pa tudi lahko sklene tako, da se vojno posojilo kot enkratna hranilna vloga naloži pri družbi, ki po preteku zavarovalne dobe izplača končno jako ugodno obrestovano glavnico v gotovini. Tako zavarovanje je priporočati ne le posameznikom, temveč tudi zakladom, penzijskim zavodom, hranilnicam, zadrugam in drugim korporacijam. — Ako se zavarovanje predčasno opusti, izplača se v gotovini obrestovana odkupna vrednost.

Pojasnila daje in predloge sprejema:

Generalni zastop
zavarovalne družbe Feniks v Ljubljani, Sodna ulica št. 1-

Stavka premogokopov v Nemčiji.

Berlin, 14. dec. (Lj. k. u.) »Berliner Tageblatt« poroča: Stavka, ki je pričela v okrožju Thissenskega premogokopa, sega bolj in bolj tudi na druge rove ruhrskega ozemlja. Že včeraj popoldne je število stavkujočih naraslo na več kot 16.000 mož. Stavkujoči zahtevajo sedemurno delo in dnevne plače 20 mark za rudarja.

Berlin, 14. dec. (Lj. k. u.) V Gornji Šleziji pridobivajo začasno le četrtino običajne množine premoga. Mnogo industrijskih podjetij je moralo ustaviti obrat.

Državna skupščina vojaških in delavskih svetov v Nemčiji.

Dunaj, 14. dec. (Lj. k. u.) Državna skupščina vojaških in delavskih svetov v Nemčiji se otvori dne 16. t. m. ob 10. dopoldne v bivši pruski poslanski zbornici.

Regent finske države.

London, 15. dec. (Lj. k. u.) Novo izvoljeni regent finske države grof Mannerheim je včeraj odpotoval iz Newcastle v Helsingfors, da nastopi svoje mesto. Pred odhodom je imel s zastopnikom reuterjevega urada razgovor o sedanjih razmerah na Finskem in o svoji bodoči politiki. Regent želi ustvariti kolikor mogoče prijateljsko razmerje z entento in delovati na to, da vse države priznajo popolno neodvisnost Finske. Želi tudi, da se združijo vsi državljani. Z novim parlamentom hoče izvesti končne reforme vlade. Novi deželni zbor bo izvoljen, kakor hitro bo mogoče.

Aprovizacija.

Špeh za IV. okraj. Stranke IV. okraja prejmejo špeh v torek, dne 17. t. m. dopoldne na Poljanski cesti št. 15. Delil se bo na zelene nakaznice za krompir po naslednjem redu: od 8. do 9. šte. 1 do 500, od 9. do 10. šte. 501 do 1000, od 10. do 11. šte. 1001 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 30 dkg špeha, kilogram stane 30 K.

Društvo zasebnih uradnikov in uradnic v Ljubljani pozivlja one člane, ki so čevlje naročili in jih še niso odvezli, da jih pridejo takoj iskat, sicer zapade vplačani znesek v korist društva. Oni člani, ki čevljev niso naročili in jih žele dobiti, naj se zglase v društveni pisarni. Kdor v teku treh dni ne pride po čevlje, jih kasneje ne dobi. Izvenljubljanskim članom pa se sporoča, da so zanje čevlji rezervirani. Po pošti jih radi nevarnosti izgube in pa vsled zaprtega prometa ni mogoče poslati.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petelan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Objava.

Mestna hranilnica ljubljanska v Ljubljani naznanja, da znaša obrestna mera za hranilne vloge od 1. januarja 1919 dalje do preklica 3% s pristavkom, da je vložnikom dano na voljo, dvigniti svoje vloge pred navedenim dnevom, ako s tem sklepom niso zadovoljni.

Podpisani naznanja vsem sodrugom in prijateljem žalostno vest, da je naš prijatelj in sodrug

Lojze Privšek

v petek zvečer umrl.

Hrastnik, 15. decembra 1918.

Delavski pevski zbor
v Hrastniku.